

Finestra estratègica o capsa de Pandora?

Josep Maria Canyelles*

Després d'uns lustres en què la pràctica de l'RSE s'ha desenvolupat lentament però amb solidesa en paral·lel a l'aparició d'una nova economia basada en el coneixement, ara el món es troba immers en una crisi econòmica global, que en gran mesura ha vingut propiciada per la manca de responsabilitat social d'algunes empreses i sectors, especialment pel que fa a ètica i transparència.

La necessitat de regulació dels mercats s'ha fet patent i els qui proclamen la desregulació exposen els seus punts de vista amb la boca petita. Correm el risc, tanmateix d'una evolució pendular cap a models neoreguladors que no atenguin prou el caràcter dinàmic de l'economia. Una economia innovadora demana la seguretat jurídica de les normes però també la llibertat de poder descobrir nous models.

Els enfocaments d'RSE poden ser part del desllorigador en una conjuntura de solucions normatives inviables i models neoliberals insostenibles. **L'RSE no és ideologia però la confiança que aporta al sistema pot facilitar les solucions ideològiques híbrides**, on hom pugui creure més en la conducta responsable tant dels qui professen la llibertat de mercat i dels qui tot ho esperen de la regulació, fent quadrar el cercle en un context de gran escrutini i una major exigència social.

Normativitzar l'RSE

El Global Reporting Initiative (GRI) ha fet públic un [manifest](#) en què comina els agents públics a liderar l'RSE. Donada la significació que l'opinió del GRI té, cal anar amb compte a no posar un excés d'expectatives en les obligacions normatives, de la mateixa manera que [tampoc les hauríem de posar en solucions tipus ISO 26000](#).

La reflexió llançada pel GRI és oportuna i correcta, però potser no contempla prou adequadament la magnitud del problema, i la complexitat de les solucions. La seva proposta, correcta, focalitza solament una petita part de la solució amb el risc de fer-hi recaure un excés d'expectatives.

De la mateixa manera que la 26000 pot difuminar els contorns estratègics de l'RSE a còpia d'una generalització obligada, la crida del GRI pot fer recaure

en els governs el lideratge de l'RSE, una combinació de dos riscos que podria ser letal per a l'enfocament de gestió RSE tal com el coneixem avui.

Cal lideratge empresarial

Sense invalidar, doncs, ni les normes internacionals ni el rol públic, **cal que el món empresarial, tant les empreses concretes com també les organitzacions empresarials, assumeixin un veritable lideratge vers la integració de l'RSE com un mínim comú denominador de l'activitat empresarial**, necessari per a la cohesió social de les comunitats, la sostenibilitat ambiental del planeta, i el desenvolupament sòlid de l'economia.

És positiva la regulació que han introduït a Dinamarca per tal com la transparència crea confiança i millora el potencial relacional de les organitzacions: més de mil grans [empreses daneses es veuran obligades](#) per llei a incloure l'RSE en llurs informes financers. Així mateix també les 55 empreses públiques sueques s'hi veuran obligades, en una mostra que l'RS també afecta el sector públic. Subscriu, doncs, el pas que han fet en aquests països. Em preocupa en canvi que hom pugui creure que arribats en aquest punt sols queda la via normativa per a redreçar la situació.

Senso contrario, també és prou raonable que la manca de capacitat d'autoregulació que puguin mostrar les empreses

sectorialment o territorialment s'hagi de corregir per part de la intervenció pública. La crida del GRI anticipa aquesta necessitat. Seria bo que el món de l'economia, i molt especialment el que sempre s'ha mostrat més refractari a la intervenció pública fes passos cap a l'autoregulació en aquelles matèries més sensibles, per límits ètics i per sostenibilitat del sistema, ja sigui econòmic, ambiental o social.

Mentre sembla més raonable que en alguns aspectes com els ambientals la regulació hagi d'anar apujant el llistó progressivament, en altres com els guanys dels gestors i consells d'administració no és tan clar que la norma els hagi d'afectar. **Hi ha salaris que sonen ofensius, però li pertoca a la llei establir límits? En tot cas, caldria obligar a la transparència, i caldria que les companyies incorporessin autoregulacions i límits ètics** (com també, per cert, seria oportú fer en l'esport o el cinema). **Un altre cas és el cas de les empreses que reben ajuts públics, on òbviament sí que el punt de vista de la societat representat per l'Administració Pública hi té alguna cosa a dir.**

Moment clau

Estem davant un moment clau o una **finestra estratègica** que se'ns ha obert sobtadament com a conseqüència de la greu crisi econòmica i que obliga a tothom a prendre-hi part. Quan es tanqui haurem consolidat un nou escenari on potser disposarem d'un món empresarial més conseqüent amb els riscos que comporta la manca de responsabilitat social, o tal volta serà necessari un retorn a models més intervencionistes a partir de la sospita que l'empresa mai complirà de grat. El GRI ha obert la **capsa de Pandora**. La paraula la té principalment el món empresarial.

Fins ara era possible una estratègia de promoció de l'RSE consistent a pretendre que els compromisos de les millors facilités una tracció de les altres, especialment al llarg de les cadenes de valor. Aquesta ha estat una expectativa molt adequada, que s'anava materialitzant i que es podia anar integrant al model d'empresa i a la seva estratègia corporativa. Però aquesta dinàmica que podria donar resultats tangibles en un mitjà termini necessita ara una acceleració. **L'estratègia de tracció és insuficient.** La crisi n'ha accentuat la urgència i una economia global, basada en el coneixement i en els valors intangibles, no pot permetre's d'estar sotmesa a riscos tan desmesurats per culpa de la irresponsabilitat manifesta d'uns pocs però poderosos líders corporatius.

A banda del compromisos de cada empresa, proposo **avançar sectorialment en normes d'autoregulació, i territorialment en apostes de governança per mitjà de la gestió de Territoris Socialment Responsables.**

Aquest article es troba disponible a:
www.collaboratio.net/mm/File/ca/Art.jmcanyelles_Finestra_Estrategica.pdf

* **Josep Maria Canyelles** jmcanyelles@collaboratio.net, promotor del *think tank* www.ResponsabilitatGlobal.com. Assessora empreses, governs i organitzacions. És assessor tècnic de la Cambra de Comerç de Barcelona. Col·labora amb l'Associació per a les Nacions Unides. Coordinador de la Comissió RS de l'Ass. Cat. Comptabilitat i Direcció www.accid.cat i col·labora amb diferents universitats. Promou **collaboratio**, iniciativa per als TSR